

MEB TEMİZLİK REHBERİ

BİRİNCİ BÖLÜM

AMAÇ-KAPSAM

1. Amaç:

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul ve kurumların temizlik ve düzenini sağlık koşullarına uygun olarak sağlamak; yapılacak hizmetlerin uygulama planlarını, zaman ve enerjiden tasarruf sağlayacak şekilde gerçekleştirmek;

Eğitim kurumlarında; laboratuvar, dersane, atölye, kantin, yemekhane, konferans salonu ve benzeri diğer bölümlerdeki araç gereç ve sabit tesisleri daima temiz, bakımlı ve kullanılmaya hazır durumda bulundurmaktır.

2. Kapsam :

Bu rehber Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul ve kurumların bahçe ve binasındaki tüm bölümlerin temiz,düzenli ve sağlıklı bir durumda olmasını sağlayacak hizmetler ile bu hizmetlerin yönetici, öğretmen,hizmetli ve öğrenciler tarafından,bir plan dahilinde eksiksiz olarak yerine getirilmesine ilişkin esasları kapsar.

İKİNCİ BÖLÜM

Temizlik İşleri İle İlgili Görev ve Sorumlulukların Dağılımı

Okul ve kurumda verimli, ekonomik, sağlıklı ve güvenli bir ortam hazırlanmasında ve bunun sürekli olmasının sağlanmasında yöneticiden hizmetliye kadar her kademedeki personelin iyi bir koordinasyon (iletişim ve etkileşim) içinde çalışması gerekir.

İstenilen temizlik ve düzenin sağlanması, bu işlerle ilgili sorumluların sıkı ve sürekli takip ve kontrolü ile mümkündür.

Bu nedenle, okul müdürleri, müdür yardımcıları, nöbetçi öğretmenler ve iç hizmetler sorumlusu bir plan dâhilinde, okulun temizliğinin gerektiği gibi yapılmasını sağlamak, kontrol etmek, eksikleri zamanında düzelmek, tamamlamak ve günü gününe gerekli önlemleri almak zorundadırlar.

1. MÜDÜR

Okulun bina, araç gereç ve tesislerinin etkili bir şekilde kullanılması, korunması, temizliğinin yapılması ve sürekliliğinin sağlanmasından birinci derecede sorumludur.

2. MÜDÜR YARDIMCISI

Okul bahçesi, binası ve araç-gerecinin tertip, düzen, temizlik, bakım ve korunması ile her an kullanılabilir halde bulundurulmasını sağlamaktan temizlik işlerini iç hizmetten sorumlu personel ile birlikte insan gücünü etkin kılacak şekilde günlük, haftalık yarıyıl ve yaz tatili temizlik ve onarım planlarının hazırlanması ve uygulanmasından, hizmetlerin verimli ve ekonomik olarak yürütülmesinden sorumludur.

3. ÖĞRETMENLER

Okulun bütününden, özellikle kullandıkları dersane, atölye, tesis, bölüm ve laboratuvarın temizlik, tertip, düzen ve bakımı ile demirbaş eşyanın gerektiği şekilde kullanılması ve bakımından ayrıca, nöbet günlerinde de okulun genel temizliğinin sağlanması ve denetiminden sorumludurlar.

4. İÇ HİZMETLER SORUMLUSU

Okulun genel temizliğinden, temizlik işlerinin planlamasından, hizmetlilere görev dağıtımından ve yürütülmesinden, kontrolünden onarımı gerektiren eksikliklerin zamanında okul yöneticilerine bildirilmesinden hizmetlilerin eğitilerek aralarında sürekli etkin ve verimli çalışma ortamı yaratılmasından sorumludurlar.

5. HİZMETLİLER

Kendilerine verilen ünitelerin temizlik işlerini en iyi şekilde yerine getirmekle yükümlüdürler. Temizlik araç-gereçlerinin temiz, ekonomik ve sağlık kurallarına uygun bir şekilde kullanılmasından ve bakımından sorumludurlar.

6. ÖĞRENCİLER

Okulun tüm ünitelerini, sabit ve sabit olmayan tesislerini ve araç gereçlerini temiz kullanmak ve korumaktan sorumludurlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM **Temizlik planları ve uygulamaları**

Temizlik işlerinin amaca uygun ve ekonomik şekilde yürütülebilmesi zaman ve enerjiden tasarruf sağlanabilmesi için bir plan hazırlanması gerekir.

Temizlik planının hazırlanmasında aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulur

1. Okul yönetimince öğretim yılı başında uygulanabilecek nitelikte yapılan planlamada okulun mevcut işgücü potansiyeli ve yapılacak hizmetler dikkate alınır. Ayrıca bu planda günlük, haftalık, aylık, yarıyıl ve yaz tatilinde yapılacak işler ayrıntılı bir şekilde gösterilir.

2. Zaman ve enerji kaybının önlenmesi için aynı şekilde çalışmayı gerektiren işler arka arkaya sıralanır.

3. Belirtilen süre içinde yapılması şart olan işler önem sırasına göre yazılır, diğer işlerin planının uygulanışını ağırlaştırmayacak şekilde yerleştirilmesine dikkat edilir.

4. Yorucu işlerin yanında daha az yorucu olan işlere yer verilir.

5. İş kimin yapacağı belirtilir.

6. Planın uygulanmasını engelleyecek işlerin çıkabileceği göz önünde bulundurularak, bir karışıklığa meydan vermemek için planda belli bir boş zaman ayrılması gerekir.

7. Planda işi yürütecek personel için dinlenmeye de zaman ayrılır.

GÜNLÜK İŞ PLANI

Okul ve kurumlarda eğitim ve öğretim faaliyetlerinin aksamadan ve verimli bir şekilde yürütülmesi için, işlerin günlük temizlik planına uygun olarak yapılması gerekir.

Ders saatlerinin bitiminde, sınıf, atölye, laboratuvar, konferans salonu koridor vb. yerlerdeki:

1. Pencere açılır.
2. Yazı tahtası silinir.
3. Çöp kutuları boşaltılır.
4. Zemin nemli süpürge ile alınır.
5. Paspaslanır.
6. Sıra, masa, dolap vb. yüzeylerinin tozları alınır.
7. Lavabo ve tuvaletlerin temizliği yapılır.
8. Halı, yolluk vb. olan üniteler elektrik süpürgesi veya gırgır ile alınır.
9. Kapı ve pencerelerin son kontrolü yapılır.
10. Gerekli üniteler kilitlenir.

HAFTALIK İŞ PLANI

Yerler günlük temizliğe ilave olarak:

1. Cinslerine göre süpürülür.
2. Sabunlu su ile silinir.
3. Taş zeminler, gerekli ise javel su ile fırçalanır.
4. Durulanır.
5. Tuvaletler sulandırılmış tuz ruhu ile ovulur.
6. Bol su ile yıkanır.
7. Çeşitli eşya üzerinde leke varsa bunların temizliği yapılır.
8. Aynalar ve camlar silinir.

AYLIK İŞ PLANI

1. Taşınabilir eşyanın temizliği yapılır.
2. Duvar ve tavanlardaki örümcekler alınır.
3. Yerler süpürülür.
4. Cam ve pencereler, kapılar arap sabunlu su ile fırçalanır ve yıkanır.
5. Yerler arap sabunlu su ile fırçalanır ve yıkanır.
6. Cinsine göre sodalı sabunlu su ile temizlenir. Gerekliyse kireç kaymağı (Javel suyu) karıştırılmış su ile de fırçalanır. (Özellikle tahta ve taş zeminler)
7. Marley ve muşamba yüzeyler sabunlu su ile silinerek yumuşak bir bezle kurulanır, gerekiyorsa cilalanır.

YARIYIL ve YAZ TATİLİ PLANI

Yaz tatili döneminde gerekiyorsa;

1. Badana ve yağlı boya yapılır.
2. Okul yatılı ise yatakhaneler boşaltılarak havalandırılır.
3. Onarımı gerektiren kısımlar elden geçirilir.
4. Yatak, battaniye vb. belli bir süre depolara alınır.
5. İlaçlama yapılır.

Okulun diğer kısımlarında da:

6. Mobilyalar temizlenir, lekeler çıkarılır.
7. Gerekli kısımları cilalanır, ihtiyaç gösteriyorsa kumaş kısımları değiştirilir.
8. Paspas ve yolluklar ılık sabunlu su ile yıkanır,yolluklar kuruduktan sonra naftalinlenerek rulo yapıp kaldırılır.
9. Ambar, depo vb. yerlerin temizlik ve düzeni için gerekli olan çalışmalar yapılır.
10. Lavabo, musluk vb. sıhhi tesisat gözden geçirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Temizlik araç-gereçlerinin tanıtılması

Yapılan temizlikten iyi sonuç alınması için yerinde seçilmiş temizlik araçları ile iyi kalitede temizlik malzemesine ihtiyaç vardır.

Ayrıca bunların iyi şekilde kullanılması ve tekniğine göre saklanması da bilinmesi gerekir.

1. KISIM

Araçlar

1. Süpürgeler,
2. Teller,
3. Faraş,
4. Fırçalar,
5. Kova ve diğer kaplar,
6. Temizlik bezleri.

1. SÜPÜRGELELER

Hasır, kıl, iplik ve naylondan yapılmış çeşitleri vardır. İplik ve kıl süpürgeler parke, marley vb. temizliğinde kullanılır. Kullanılacağı yerlere göre sapları da uzun, normal veya kısa olabilir. Kullanımından sonra tozları silkelenerek rutubetsiz yerde saklanmalıdır. Çok kirli ise yıkanmalı, ve kuruduktan sonra Kaldırılmalıdır.

2. TELLER

Kullanılacağı yerlere göre ince ve yumuşakları bulunduğu gibi daha kalın ve sertleri de vardır. Kullanıldıktan sonra yıkanıp kurutulduktan sonra rutubetsiz bir yerde saklanmalıdır.

3. FARAŞ

Yerler süpürüldükten sonra, çöp toplamak için kullanılan bir araçtır. Emaye, metal ve plastikten yapılanları vardır. Kullanmayı müteakip ancak sabunlu su yıkanmalı ve kuruduktan sonra kaldırılmalıdır.

4. FIRÇALAR

Kullanıldığı yere göre çeşitli şekilleri olup, kıl veya sentetik maddelerden yapılabilir. Cilalı bir mobilyanın tonu yumuşak,uzun tüylü bir kıl fırça ile temizlenmelidir. Aksi halde hem istenen sonuç alınmaz, hem de mobilya cilası bozulabilir. Buna karşılık taş ve cilasız olan tahta döşeme temizliğinde fırçanın sert ve kısa tüylü olması uygundur. Fırçalar kullanıldıktan sonra tozu giderilerek rutubetsiz bir yere kaldırılmalıdır. Ancak,çok kirli olanların ılık sabunlu su ile yıkanması,kurutularak kaldırılması gerekir. Özellikle uzun ve yumuşak tüylü fırçaların,tüyleri yukarı gelecek şekilde kurumaya bırakılmaları gerektiği de,tüylerin kıvrılmasını önlemek bakımından unutulmamalıdır.

5. KOVA VE DİĞER KAPLAR

Metal, emaye ve plastik olabilir. Çeşitli yüzeylerin temizliğinde kullanılan bu araçların da kullanıldıktan sonra yıkanıp kurularak kaldırılmaları gerekir.

6. TEMİZLİK BEZLERİ

Kullanılma yerlerine uygun türdeki dokulardan olmasına ve büyüklüklerinin de yapılacak işe göre ayarlanmasına dikkat edilmelidir. Cam silmede kullanılacak bezin tüy bırakmayan cinsten, yer silmede kullanılacakların rahat su emebilen, kolay sıkılan cinsten, toz almada kullanılacakların ise yine tüy bırakmayan ve yumuşak cins kumaşlardan olmaları gerekir. Bütün diğer temizlik araçlarında olduğu gibi, temizlik bezleri de gerektiğinde deterjanlı sıcak su ile yıkanıp çalkalanarak kurutulur ve uygun bir yerde saklanır. Çeşitli yerlerde kullanılan bezlerin karışmaması için, yerleştirme yerleri ve renklerinin farklı olmasına dikkat edilmelidir.

II. KISIM Gereçler

1. SU

Temizlik işlerinde kullanılan gereçlerin en önemlisidir. Bazı sular erimiş kalsiyum ve magnezyum tuzları ihtiva ettiklerinden, bu sulara sert sular denir. Böyle sularda sabun köpürmediğinden, önce soda koyarak kirecin sudan ayrışması sağlanır.

2. SODA

Kimyada Sodyum Karbonat ismiyle anılan soda tabiatta renksiz buharlar halinde olup %63 ü sudur. Hava temasında bırakıldığında suyu uçarak toz soda haline gelir. Buna (kalesine soda) denir. Soda, suyun kirecini ayırmaktan başka yağları eritme özelliğine de sahip olduğundan iyi bir temizleme gereçidir.

3. SABUN

Hayvansal ve bitkisel yağ asitlerinin sodyum veya potasyum hidroksitle birleşmesinden meydana gelir. Sabunları sodlu ve potaslı olmak üzere ikiye ayırabiliriz. Sodlu sabunlara sert ve çekirdekli sabunlar ismi de verilir. Bu sabunlar banyoda ve çamaşırda kullanılır. Potaslı olanlara ise yumuşak sabun denir. Esmer yeşilimsi renkte olup sodlu sabunlardan daha etkilidir. Ev temizliğinde, çamaşırda, cilt hastalıklarında ve sanayide kullanılır.

4. DETERJAN

Piyasada çeşitli isimler altında toz veya sıvı halde bir çok türleri olup, her çeşit temizlikte kullanılmaktadır.

5. KİREÇ KAYMAĞI

Kireç kaymağı sönmüş kireç üzerinden, klor gazı geçirilmek suretiyle elde edilen beyaz bir tozdur. Suda erir, klor kokar ve zehirlidir. Genellikle tuvaletlerdeki fena kokuyu gidermekte, dezenfekte işlerinde, bitkisel ve sentetik liflerin beyazlatılmasında kullanılır.

6. JAVEL SUYU

Kireç kaymağı ile su ve sodadan yapılan kimyasal bir bileşiktir. Keskin kokulu olup, sarımsak yeşil renktedir. Bitkisel ve sentetik elyafın beyazlatılmasında, bazı renkli lekelerin çıkarılmasında kullanılır. Sulandırılarak kullanılması gerekir. Aksi halde kumaşı parçalar.

III. KISIM Temizlik Dolabı

Araç ve gereçleri bir arada bulundurmaya yaradığı gibi, zaman ve enerji kaybını da önlemiş olur.

Kullanılan araçlar gerektiği şekilde temizlenip kurulanmalı; gereçler ise, kavanoz şişe ve kutu kapakları sıkıca kapatıldıktan sonra, fazla kullanılanlar ön sırada , diğerleri arkada olmak üzere yerleştirilmelidir.

Dolabın kapağını ara sıra açarak havalanmasını sağlamak doğru olur. Arada bir dolaplardaki eşyalar çıkarılıp yağ ve sonra kuru bezle silinmeli ve sonra kuru bezle silinmeli ve kuruduktan sonra eşya yerleştirilmelidir.

BEŞİNCİ BÖLÜM **Temizlenecek Yüzey ve Üniteler**

1.KISIM-DÖŞEME TEMİZLİĞİ

1. TAŞ TEMİZLİĞİ

Bu temizlik cinslerine göre birkaç grupta incelenebilir:

a. Beyaz mermer temizliği

Bunlar önce süpürülür, duru su ile silinerek temizlenebileceği gibi sabunlu sodalı su, arap sabunlu sularla da silinir veya fırçalanabilir. Sonra durulanıp kurulanır ve istenirse cilalanıp parlatılır.

Çok kirli olan **beyaz mermerler ise;**

İçine iki kahve fincanı javel suyu veya hazır çamaşır suyu ilave edilmiş bir kova sodalı ve sabunlu su ile fırçalanarak temizlenir. Bundan sonra durulanıp kurulanır, gerekiyorsa cilalanır ve bir süre sonrada parlatılır.

b. Renkli Mermer Temizliği

Bunların temizliği de aynen beyaz mermerde olduğu gibidir. Ancak javel suyu mermerlerin rengini açacağından bununla temizlik yapılması doğru değildir.

c. Kare Taşların Temizliği

Her biri 15-20 santimetre karelik krem veya renkli, düz veya desenli taşlardır.

Krem renkli karo taşlar; aynen beyaz mermerler gibi; renkliler de aynen renkli mermerler gibi temizlenip cilalanır.

d. Mozaik Temizliği

Bu taşların temizliği ve cilası da aynen renkli mermerlerin temizliği gibidir. Her cins taş temizliğinde olduğu gibi mozaik temizliğinde de tuz ruhu kullanmak doğru değildir. Zira bu taşların aşınmasına ve çirkin görünmesine sebep olur.

2. MUŞAMBA TEMİZLİĞİ

Muşamba kıl süpürge ile süpürülüp yünlü kumaş parçası veya keçe ile parlatılarak temizlenir. Süpürüldükten sonra petrol, gaz veya benzinle silinerek temizlemek de mümkündür.

Ancak bu sırada pencerelerin açık tutulması ve temizliğin yapıldığı yerde ateş bulunmaması gerekir.

Çok kirli olan muşambalar, süpürüldükten sonra sabunlu su veya detarjanlı su ile silinir. Sabunlu kalmasını önlemek maksadıyla bir iki kere de duru su ile silinir ve kuruyuncaya kadar beklenerek cilalanır. Ancak su muşambanın çabuk eskimesine sebep olacağından, bu yöntemi mümkün olduğu kadar az uygulamak yararlı olur.

3. MARLEY TEMİZLİĞİ

Marley tekniğın gelişmesi sonucu olarak ortaya çıkan yeni bir döşeme türüdür. Muşambaya yakın bir görünüşte olmasına rağmen ondan daha üstün özellikleri olup isteğe

göre büyük veya küçük kareler halinde döşenmesi çok defa ona taş döşeme görüntüsü kazandırır. Günlük temizliği yumuşak bir bezle tozu alınarak yapılır. Kirli ise bu işlemde sonra silinip kurulması doğru olur. Haftada veya on günde bir yumuşak bir bez üzerine konan bir arap sabunu silinip durularak temizlenmesi yerinde olur. Gerekiyorsa üzerine özel cilası sürülerek bir süre sonra parlatılır. Kendi cilası bulunmadığı hallerde muşamba cilası da kullanılabilir. Ancak her zaman bu yola başvurulmaması ve özel cilasının bulunmasına çaba gösterilmesi doğru olur.

4. HALIFLEKS TEMİZLİĞİ

Bu da yeni bir döşeme şekli olup,günlük temizliği elektrik süpürgesi ile süpürülerek yapılır. Arada birde çok iyi sıkılmış deterjanlı bezle silip yine çok iyi sıkılmış duru sulu bez ile deterjanını almak ve sonra da odayı iyice havalandırarak,tamamen kuruyuncaya kadar üzerine basmamak gerekir. Aksi halde fazla nem halifleksin küflenip kokmasına sebep olur.

5. TAHTA TEMİZLİĞİ

a. Cilasız tahta

Tahta çeşitli ağaçların fabrikalarda işlenerek önce tomruk sonra da kereste haline gelmesi ile elde edilir. Bu cins tahta, hasır süpürge ile toz kaldırmadan süpürülerek temizlenebilir. Gerekiyorsa bundan sonra da sodalı sabunlu su veya deterjanlı su ile silinir veya fırçalanır. Sonra duru su ile çalkalanır. Çok kirli olan tahtalar süpürüldükten sonra içine bir-iki fincan javel suyu veya hazır çamaşır suyu konmuş bir kova sodalı sabunlu su ile boyları yönünde fırçalanıp, durulanmak suretiyle temizlenir.

b. Cilalı tahta (Parke) Temizliği

Lifleri karşılıklı gelecek şekilde birbirine geçirilmiş ve cilalanmış döşemelere parke denir. Bunları her gün kıl süpürge ile süpürüp, yünlü bir fırça ile parlatarak temizlemek mümkündür. Parkeler süpürüldükten sonra petrol, gaz veya benzinle silinerek de temizlenebilir. Ancak bu temizlikten sonra mutlaka cila yapılmalıdır.

Cilalanması gereken ve çok kirli olan parkeler ise süpürüldükten sonra parke teli ile lifleri yönünde ovulur. Tekrar süpürülüp sodalı sabunlu su veya javelli su ile silinir ve durulanır. Kuruyunca parke cilası ile cilalanarak parlatılır. Üzeri cam cila yapılmış parkenin temizliği mum cilaya oranla daha kolaydır. Günlük temizliği yumuşak bir kıl fırça veya bezle tozu alındıktan sonra yünlü bir parça ile parlatılarak yapılır. Ayda bir defa da yine tozu alınır. Çok iyi sıkılmış nemli bir bezle silinerek hemen kurulur ve sonra da yünlü bir bez parçası ile parlatılır.

c. Yağlı boyalı tahta Temizliği

Yağlı boyalı tahtalar, nemli bezle veya sabunlu su ile silinerek durulanmak suretiyle temizlenir.

Bunları deterjanla temizlemek doğru değildir. Zira deterjan yağlı boyadaki parlaklığın kaybolmasına sebep olur.

II. KISIM-DUVAR TEMİZLİĞİ

a. Badana

Badanalı duvarların örümcekleri,15-20 günlük aralıklara tavan süpürgesi ile alınır. Sonra yumuşak bir kıl fırçası veya elektrik süpürgesi ile tozları temizlenir. Bu sırada odada bulunan eşyaların üstlerini örtmeyi unutmamalıdır.

b. Plastik Badana

Badanalı duvar temizliğinde olduğu gibi plastik badanalı duvarlar da önce tavan süpürgesi ile örümcekleri alınarak,toz kaldırmadan her tarafı süpürülür. Duvarlar çok kirli ise ilik sabunlu su arap sabunlu su veya deterjanlı su ile silinir,duru su ile de sabunu alındıktan sonra hemen kurulur. Bütün bu işlemlerin birbiri arkasına yapılmasına da özellikle dikkat edilmelidir. Aksi halde duvar dalgalı bir görünüş alır.

c. Kağıt kaplama

Bu duvarlar da temiz yumuşak bir bezle tozları alındıktan sonra aynen plastik badanalı duvarlar gibi silinerek temizlenir. Ancak ılık su yerine soğuk su kullanmak ve silerken fazla bastırmamak doğru olur.

d. Lambri

Bu duvar türü de günümüz dekorasyonunda önemli bir yer tutmaktadır. Günlük temizliği yumuşak bir bezle tozu alınmak suretiyle yapılır. Üzerindeki cilanın cinsi de dikkate alınarak arada bir çok iyi sıkılmış bir bezle parlatmak yerinde olur.

Plastik lambriler ise sabun veya deterjanla silinip kurulanmak suretiyle temizlenebilir.

e. Yağlı boya

Bu duvarların temizliği de aynen plastik badanalı duvarlarda olduğu gibidir. Plastikten daha kolay temizlenir.

f. Fayans

Fayans duvarlar ılık sabunlu su veya deterjanlı su ile silinip durulanır ve temiz bir bezle kurulanır.

g. Mozaik

Bu duvarlar da ılık sabunlu su veya deterjanlı su ile silinir. Çok kirli ise içine bir kahve fincanı javel suyu veya hazır çamaşır suyu karıştırılmış bir kova su ile silinerek veya fırçalanarak temizlenir ve durulanır.

III. KISIM

a. Pencere, cam ve ayna

Cam silisli kumun potas veya soda ile karıştırılıp yüksek derecedeki sıcakta eritilmesiyle elde edilen sert, saydam, kolay kırılan kimyasal olaylara dayanıklı bir maddedir.

Cam ve kristal eşyanın günlük temizliği, yumuşak bir bezle tozu alınmak suretiyle yapılır. Gerekliyse veya fazla girintili ise deterjanlı, sabunlu suda yumuşak bir fırça ile temizlenip sirkeli sudan geçirilir ve çalkalanarak kurulanır. Cam ve kristal eşyada, özellikle vazolarda meydana gelen lekeler halindeki kireç tabakasını yarım bardak sirke ve bir çorba kaşığı tuz karışımına bastırılmış bir bezle iyice ovup çalkalayarak gidermek mümkündür. Bol çivitli suda parlaklık kazandırır.

Camlarda önce çerçeve kısımları sabunlu su ile silinir, daha sonra camlı kısımlar su ile silinerek kurulanır. Çok kirli ise sabunlu su ile silinip durulandıktan sonra kuru, tüysüz bir bezle kurulanır.

İlk çağlardan beri bilinen ve çeşitli madenlerden yapılan aynalar, bugün camın bir yüzünün kimyasal olarak çökertilmiş ince gümüş tabakası ile sırlanması ve verniklenmesi ile yapılır. Aynanın sırlı tarafına veya çerçevenin içine su kaçmamasına dikkat edilerek silinir, tüysüz bir bezle kurulandıktan sonra kağıt parçası ile parlatılır.

b. Kapı Temizliği

Çeşitli tahta temizliklerinde söz edildiği biçimde tahtasının cinsine göre temizlenir.

c. Metal eşya temizliği

Madeni eşyalar, çok kirli ve girintili çıkıntılı ise içine toz sabun veya deterjan atılmış ılık suda yumuşak bir fırça ile yıkanıp durulanarak iyice kurulandıktan sonra yünlü bir bez parçası ile parlatılır.

1. Gümüş Eşya Temizliği

Gümüş beyaz renkte çok parlak ve kıymetli bir madendir. Zamanla kararma özelliği vardır.

a. Nemli bir bez Bi Karbonat De Soud'a (Yemek sodası) katı olarak eşya bununla ovulur. Fazla girintili çıkıntılı ise bu toza batırılmış nemli ve çok yumuşak bir diş fırçasıyla fırçalanıp yünlü kumaş parçası ile parlatılır.

b. Piyasada bulunan toz, macun veya sıvı halindeki temizleyici ve parlaticılardan birinin tarifelerinde açıklandığı şekilde kullanılması ile temizlenir.

c. Yine aynı işe yarayan eczalı bezlerle ovularak parlatılır.

d. Hafif nemli bir bez parçası sigara külüne batırılarak eşya ovulur ve yünlü bir bezle parlatılır. Ayrıca çok kirli gümüşlerde iyi sonuç almak için uygulanan yöntemin birkaç defa tekrarlanması gerekebilir.

2. Bakır Eşyalar

Bakır çok eski tarihlerden beri bilinen parlak kırmızımsı renkte, çok kullanılan işlenmeye elverişli bir madendir.

Bakır eşya havanın etkisiyle zamanla rengini ve parlaklığını kaybederek kararır.

a. Bakır eşya kaole batırılmış bir bezle iyice ovulur ve yumuşak bezle parlatılır.

b. Piyasada bulunan temizleyici sıvıya batırılmış bir bezle ovulur ve yumuşak bir bezle parlatılır.

c. Tuz ve limon suyu karışımına batırılmış bir bezle ovulur, ılık su ile çalkalanır (Kurulanacak yünlü bezle parlatılır (Limon suyu yerine sirke kullanılabilir).

d. Karbonata batırılmış nemli bir bezle ovulup yumuşak bezle ovulup yumuşak bir bezle parlatılır.

3. Pirinç Eşya

Pirinç bakırla çinkonun eritilerek belirli oranlarda birbirleri ile karıştırılmasından elde edilen bir alaşımdır. Havanın etkisinde kalarak zamanla renk ve parlaklığını kaybeden pirinç eşya aynen bakır eşya temizliğinde anlatılan yöntemlerle parlatılır. Ayrıca gaza veya terabantine batırılmış bir bezle ovulduktan sonra yumuşak bir bezle silinerek parlatılır.

IV. KISIM-PERDE TEMİZLİĞİ

1. PERDE

a. Dekor Perde

Perde temizliğine başlamadan önce metal makaraları çıkarmak gerekir. Aksi halde yıkama veya ıslatma sırasında perdelerde pas lekesi bırakabilir. Makaralar plastik olduğu taktirde bu işleme gerek yoktur. Bundan sonra iyice silkelenerek tozları giderilen perdelerin soğuğa yakın ılık suda bir kaç kere ıslatılarak kaba kiri akıtılır. 3-4 defada ılık sabunlu su ile yıkanır durulanır. Perdenin pileli yerleri elle iyice düzeltilir. Ütü istemeyen cinsten kumaşlardan yapılmış perdeler için bu düzeltmeler yeterli olup kurduğunda perde asılmaya hazır hale getirilmesi demektir. Diğer cins perdeler için ise bu tür düzeltmeler ütüyü çok daha kolaylaştırdığından yine gereklidir. İpekli cinsten yapılmış perdelerde ise ancak kuru temizleme yapılabilir.

b. Tül Perde

Yıkamadan önce metal makaraları çıkarılır. Çok kirli olanlar bir gün önceden soğuk suda ıslatılır. Fazla hırpalamamaya dikkat ederek yıkanır. Ayrıca sıkma esnasında da dikkatli olmak gerekir. Kuvvetle sıkmak tüllerde ütü ile geçirilmeyen derin kırışıklıkların meydana gelmesine neden olur.

Yıkama işlemi bittikten sonra bardak kolanın, ılık su ile iyice ezilerek eritilmesi ve bir kova suya ilavesi ile hazırlanan karışıma düzgün bir şekilde batırıp sıkılmadan asılır.

c. Jaluziler

Günlük temizliklerinde nemli bezle tozları alınır. Çok kirli olanlar çıkarılıp ılık sabunlu su ile yıkanır ve asılır.

2. MOBİLYA TEMİZLİĞİ

Mobilyanın kumaş kısımlarını temizlerken eşyanın kirlilik derecesini gözönüne almak gerekir. Buna göre kumaş kısımların fırça,küçük süpürge veya elektrik süpürgesi ile sadece tozu alınabileceği gibi gerekiyorsa menşesine uygun gereçlerle silinerek de temizlenir. Lekeli kısımlar lekenin cinsine göre çıkarılır. Ağaç kısımların yumuşak tüysüz bir bezle tozunu almak yeterlidir. Bu arada gereken yerleri cilalanır. Metal kısımlar da parlatılır.

3. HALI TEMİZLİĞİ

Halı çoğunlukla yünden dokunan kısa sık tüylü desenli veya düz renkli kalın yaygılar olup belli başlı eşyalar arasında yer alır. Halı temizliği sağlık yönünden çok önemlidir. Bilindiği gibi mikroplar için en uygun ortam pis yerlerdir. Özellikle halı ayaklarla sokaktan taşınan mikropların bu eşya üzerinde birikmesine ve kişi sağlığının olumsuz yönde etkilenmesine neden olur. Temiz tutuldukları taktirde yeni ve güzel görünüşlerini korumaları ve dayanıklılıkları sağlanır.

Halı,kilim ve battaniyelerin temizliğinde iyi sonuç almak,yani onları tam temizleyebilmek,ancak bu temizlik için en uygun araç ve gereçleri seçmek ve bunları en iyi şekilde kullanmakla mümkün olabilir. Temizlik eşyanın menşesine desen ve renk durumuna göre yapılır.

a. Menşesine göre:

İpek ve yünlü olanlar benzinle silerek temizlenmelidir. Sentetik olanlar benzinle temizlenebileceği gibi,çok kirli ise deterjanlı su ile yıkanabilir. Halılar için en uygunu,ılık sabunlu veya arap sabunlu su ile temizlemektir.

b. Desen durumuna göre:

Deterjanlı su halının rengini açacağından özellikle koyu renkli halıları bununla temizlemek doğru değildir. Sabunlu su ile silinen halılar sirkeli su ile tekrar durulanırsa renkleri parlak olur.

Halılar iki türlü temizlenir:

a. Silinerek

b. Yıkanarak

a. Silinerek:

Önce nemli süpürge (toz kalkmaması için) ile tüyleri yönünde süpürülür veya elektrik süpürgesi ile tüylerin aksi yönünde tozu alınır. Sonra yüzünden ılık sabunlu suyla 1-2 defa silinir. Sabunlu kalmaması için bir kerede duru su ile bu işlem tekrarlanır.

Halı çok kirli ise açık havada gerilmiş bir ip üzerinde ters yüzünden budaklı olmayan bir sopa ile vurularak temizlenip süpürülür. Az da olsa kalan tozlar bir defa da elektrik süpürgesi ile alındıktan sonra ılık sabunlu su ile 2-3 defa silinir ve bu işlem duru su ile bir kere daha tekrarlanır.(Halı silmede çok az miktarda olmak ve hemen duru su ile silmek şartı ile deterjan kullanılabilir).Halılar temizlik sona erince ve istenildiği taktirde renklerin canlanması için yarım kova suya «-1 kahve fincanı sirke veya amonyak karıştırılmış su ile silinir. Halıların püskülleri ise ılık sodalı,sabunlu suyla kısım kısım temizleninceye kadar 2-3 defa yıkanır. Duru su ile çalkalanıp sıkılır. Kalan fazla su da püsküllerin bir bez arasında ovuşturulmasıyla giderildikten sonra, birbirine geçen püsküller düzeltilerek kurumak üzere halının üzerine yatırılır ve kuruyunca durması gereken şekle göre düzeltilir.

b. Yıkanarak:

Halılar önce bilindiği şekilde tozundan temizlendikten sonra yüzü üste gelecek şekilde taşa yayılır. 2 gaz tenekesi ılık suya bir su bardağı arap sabunu karıştırılarak hazırlanan su ile tüyleri yönünde süpürülerek yıkanır. Bu işlem 1-2 defa tekrarlanır,duru su ile süpürülerek sabunu giderilir. Bundan sonra kısa kenarından başlanarak rulo yapılır ve fazla suyun akması için üstünden bastırılır, suyunun tamamıyla süzülmesi için temiz bir yere dikine konur. Bu şekilde 3-4 saat bırakılan halı ipe asılır. Ancak zaman zaman ipteki yeri değiştirilerek hem daha çabuk kurumasını hem de ipin halı üzerinde iz yapmamasını sağlamak gerekir. Yıkanan halının tamamen kurumuş olmasına özellikle dikkat edilmelidir. Aksi halde küflenir ve iplikleri çürüyerek kısa zamanda eskir.

V. KISIM

a. Banyo ve Lavabo Temizliği:

Genellikle banyo ve lavabolarda kullanılan fayanslar banyo ve tuvaletlerin duvarlarına ve benzeri yerlere döşenen dört köşe cilalı taşlardır. Fayansların yüzeyleri kaygan ve cilalı olduklarından kir tutmazlar. Bu sebepten sabunla ve sıcak suyla silinerek kolayca temizlenir. Lekeli kısımlar toz temizleyicilerle temizlenir. Çamaşır suyuyla ara sıra temizlenebilirse de sık sık silmek doğru değildir. Cilasını alarak matlaşmasına neden olur. Kireçli su ve sabun lekelerini çeşitli temizlik tozlarıyla ovarak çıkardıktan sonra çok kirli ise ve çıkmıyorsa sulandırılmış tuz ruhu kullanmak gerekir. Muslukların krom yerlerindeki lekeler, temizlik tozuna batırılmış bezle ovulur ve nemli bezle silindikten sonra kurulanır.

b. Tıkanan Lavaboların Açılması:

Lavabolar çok kullanıldıklarından ve personelin dikkatsizliği yüzünden sık sık tıkanır. Kirden ve yağdan tıkanan lavaboların deliğine soda doldurulur. Üzerine yavaş yavaş kaynar su dökülür, bu lavaboyu hemen açar ve fena kokuları yok eder. Lavabolar lastik pompalarla da kolay açılır, lavaboya biraz su doldurulur, pompa muntazam aralıklarla vurulur. Eğer pompa yoksa küçük lastik borunun bir ucu musluğa bir ucu da lavaboya konularak suyun geçmesi sağlanır. Suyun basıncıyla ufak tıkanıklıklar açılır. Günümüzde piyasada hazır olarak satılan, lavabo açmada kullanılan ilaçlar da vardır. Lavaboya sert bir cisim kaçarak tıkanđı taktirde alt kısmının sökölerek temizlenmesi gerekir.

c. Tuvalet Temizliği:

Kurumlarda temizliğine en çok dikkat edilmesi gereken yerlerden biri de tuvaletlerdir. Tuvaletler mikropların ve kokunun etrafa yayılmaması için sık sık temizlenmeli ve dezenfekte edilmesine özel bir itina gösterilmelidir. Tuvaletleri sonra, uzun saplı bir tuvalet fırçası kullanarak sürtücü tozla ovmalı sararan kısımlar kireç kaymağı veya çamaşır suyuyla beyazlatılmalıdır. Kokunun emilmesi için koku emici maddelerden yararlanılmalıdır.

ALTINCI BÖLÜM

Badana Çeşitleri ve uygulanması:

Badana estetik ve psikolojik etkileri yanında dezenfekte özelliğine sahip oluşu nedeniyle yapıldığı yerde sağlıklı ortam yaratır.

Badanaya ait bilgilerin başında renkler gelmelidir. Bilerek seçilen renkler, küçük bölümleri büyük göstermeye, karanlık odaları aydınlatmaya yarar.

Badanadan önce yapılması gereken hazırlıklar sırasıyla şunlardır:

- a. Badana yapılacak yerlerde bulunan perdeler ve korneşler çıkartılır.
- b. Tablolar, resimler, panolar vb. dikkatlice yerlerinden alınarak temizlenir ve kaldırılır.
- c. Abajur vb. mümkünse dikkatlice çıkartılır. Ancak buldukları yerlerden çıkarmak güç veya tehlikeli ise kağıt ve naylonla iyice sarılmalıdır.
- d. Badana yapılan yerlerdeki eşyalar dışarı çıkarılır. Kalmayı gerektiren eşyalar ortaya alınarak üstleri sıkı bir şekilde örtülür.
- e. Halılar kirlilik derecelerine göre gerektiği şekilde temizlenip rulo yapılır ve badanadan sonra kullanılmak üzere kaldırılır.
- f. Pencereler gazetelerle kapatılıp fazla kirlenmemesi sağlanır.
- g. Tavan ve duvarlar tavan süpürgesi ile iyice süpürülür.
- h. Duvarlarda bulunan delik ve çatlaklar alçı ile onarılır.
- i. Yerlere kirlenmemesi için kağıt, naylon veya talaş serilir.
- ı. Badana için gerekli olan araç ve gereçler eksiksiz olarak hazırlanır.
- j. Korunma tedbiri olarak sigortayı geşetmek uygun olur.

1. Kireç Badana:

Kireç, tabiatta bulunan kireç taşının yüksek ısı derecesinde ısıtılmasından elde edilen esmerimsi beyaz renkte, sert bir maddedir. Buna halk arasında sönmemiş kireç" denir. Suyla bir araya gelince büyük bir kolaylıkla ısı çıkararak birleşir. Badanada kullanmak üzere önceden söndürülmesi gerekir. Bunun için temiz bir tenekenin 1/3 ü kadar sönmemiş kireç konur ve 2/3 üne kadar su birden katılarak kireç söndürülür. Bu arada tehlikeli olabileceğinden tenekeye fazla yaklaşmamak gerekir. Bundan sonra badananın koyuluğuna duvarın bir köşesinde veya tenekeye batırılıp çıkarılan bir tahta parçasıyla bakılır. Gerekirse bir miktar daha su katılır. (İlk badananın duvara daha iyi geçmesini sağlamak için biraz sulu olmasına dikkat edilmeli, ikinci kat daha koyu hazırlanmalıdır).

Renkli badana yapılması isteniyorsa bir kaptaki sulandırılan eritilmiş boya, hazırlanmış badananın içine katılır. İstenilen koyuluk ve renk bulunduktan sonra ince bir telden sürülerek uygulamaya hazır hale getirilir.

Uygulanması:

Badananın uygulanmasında en uygun fırça domuz kılından sık ve sert yapılmış olanıdır. Aynı cins uzun saplı bir tavan fırçası ve köşe fırçası da bulunmalıdır. Hazırlanan badana temiz sopa ile bir süre karıştırıldıktan sonra fırçanın tahta kısmı dışarda kalmak üzere tenekeye batırılır, fazla kireç teneke içine hafifçe silkilir ve önce tavan sonra duvarlar olmak üzere badanaya başlanır. Bu sırada pencerelerin kapalı olmasına dikkat edilmelidir. Aksi halde yapılan badana dalgalı olarak kuruyabilir. Fırça, duvara yukardan aşağıya olmak üzere sürülür. Fazla badana yedirilir. Birinci kat boyanın kurumaması beklenir. İkinci kat badana da aynı şekilde yapılır.

2. Tutkal Badana:

Toz boya ile tutkalın belirli oranlarda karıştırılmasından elde edilir. Tutkal badana kolayca çıkmayan sabit badanalar arasında sayılabilir. Tutkal badanayı hazırlanmış olarak piyasada çeşitli isimler altında bulmak mümkündür. Bunlar tarifelerinde gösterildiği oranda ılık su ile karıştırılıp bir süre bekletildikten sonra kullanılmaya hazır hale gelir. Bu badana ısıya da dayanıklı olduğundan daha çok banyolarda kullanılır.

Uygulanması:

Badananın uygulanmasından önce süpürülmüş ve delikleri alçı ile kapatılmış duvarlar, arap sabunlu su ile silinir. Bundan sonra daha önce hazırlanmış badana, aynen kireç badanasında olduğu gibi uygulanır.

3. Plastik Badana:

Diğer badana türlerine oranla daha pahalı olmasına nazaran uzun süre dayanması, istenildiği zaman sabunlu su ile silinerek temizlenmesi ve duvarlara iyi bir görünüş kazandırması nedeniyle tercih edilmektedir. Plastik badana tarifesine göre hazırlanarak uygulanacak hale getirilir.

Uygulanması:

Piyasada pek çok çeşitleri bulunan bu badana türü tariflerinde anlatıldığı şekilde uygulanır.

4. Yağlı Boya:

Bu boya türü sadece duvara değil tahta, yağla, taş, alçı, demir, cam vb. gibi çeşitli yüzeyler üzerine kolayca sürülebilir. Ayrıca yağlı boyanın uzun süre devam eden dayanıklılığı, çürümeyi önleme özelliği, sudan etkilenmeyişi ve sürüldüğü yüzeye parlak güzel bir görünüş kazandırması çok kullanılmasına neden olmaktadır.

Yağlı boyaya başlamadan önce yapılacak işlemler, badanadan önceki hazırlıkların aynıdır. Ancak burada ilave olarak dikkat edilecek noktalar şunlardır:

a. Yağlı boya yapılacak duvarda kireç badana varsa, bunun önceden kazınarak çıkarılması gerekir. Eski yüzey yağlı boya ise kazımak gereksizdir.

b. Domuz kılından yapılmış iyi cins bir yağlı boya fırçası kullanmak gerekir.

c. Yağlı boya yapılırken damlayan yerleri derhal silmek üzere bir kutu içinde terebentin, tiner, petrol veya gazyağı ile yumuşak bir bezin hazır bulundurulması gerekir.

d. Tahta üzerine uygulanacak yağlı boya için tahta hiç boyanmamışsa önce budakları yakılarak üzerine bezir yağı sürülür. Tamamen kuruduktan sonra gözeneklerin kapanması için ince bir tabaka halinde macunlama işlemi yapılır. Bu tabakada kuruduktan sonra zımparalanarak yağlı boya yapılabilir hale gelir.

e. Boyanmış tahtalar sadece çatlak yerleri macunlanıp zımparadan geçirilerek yağlı boya yapılmaya hazır hale getirilir.

f. Demir yüzeylere uygulanacak yağlı boyadan önce yüzey tel fırça veya demir zımparası ile zımparalanır,yağlı kirleri nemli bezle silinir. Astar boya olarak sülyen, kuruyunca da yağlı boya sürülür.

g. Radyatörlerin boyanmasında kullanılacak yağlı boyanın ısıya dayanıklı türden (aliminyumlu yağlı boya) seçilmesi gerekir.

Yağlı Boyanın Uygulanışı:

Kuru,fakat sıcak olmayan hava,yağlı boyanın uygulanması için en uygun ortamdır.

Boyadan önce,fırçayı kopuk kıllarından temizlemek için parmaklar arasında birkaç defa bükmek, aynı zamanda tozlarında giderilmesine yardım eder. Fırçayı boyaya kılların yarısına kadar sokmak ve fazla boyanın damlamaması için boya kabının kenarına hafifçe vurduktan sonra hazırlanan yüzeyi boyamaya başlamak gerekir. Fırçayı hareket ettirirken bileği serbest bırakmalı ve boyayı yüzeye tamamen yedirmek iyi yağlı boya yapmanın şartlarındandır. Bu arada boyanın yapıldığı yerde sigara içilmemelidir. Birinci kat kuruduktan sonra ikinci kat boya yapılır. Tahta yüzeylerde fırçayı ağacın lifleri yönünde,sonra çapraz,sonra tekrar lifleri yönünde sürmek gerekir. Demir yüzeylerde yağlı boyanın petrol miktarı az olmalıdır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Cila çeşitleri ve uygulaması:

Cila tahta eşya veya çeşitli döşemelerin görünüşlerini düzeltmek ve onları dış etkenlerden korumak için ince bir tabaka halinde üzerlerine sürülen bir maddedir.

Cila yapımında kullanılan araç-gereçler:

1. Araçlar (pompa taşı-cila topu-zımpara).
2. Gereçler (alkol-gomalak-parafin-balmumu-reçine-neft-terebantin-cila yağı).

Bütün cilaların uygulanmasından önce ve uygulama sırasında dikkat edilecek noktalar şunlardır:

- a. Varsa eski cila kalıntıları çıkarılmalıdır.
- b. Cilalanacak yer,cilanın özelliğine uygun şekilde hazırlanmalı temizlenmeli ve kuru olmalıdır.
- c. Cila havadar ve aydınlık bir yerde yapılmalıdır.
- d. Kullanılacak gereçler hazır, araçlar temiz olmalıdır.
- e. Cilanın az miktarda beze alınıp sürülen yere tamamen yedirilmesi gereklidir.
- f. Cila sürülen yere basılmamalı eşya ise tozdan uzak kurutulmalıdır.

1.Döşeme Cilaları:

a.Taş Cilası:

Beyaz veya renkli mermer, mozaik, karo taş vb. gibi çeşitli taş döşemelere cila yapmak mümkündür.

Pratik olarak şöyle bir formülle taş cilasası hazırlanabilir:

- 1 litre kaynar su,
- 150 gr. balmumu,
- 100 gr. arap sabunu.

Temiz bir küvete konan sıcak su içinde arap sabunu eritilir. Küvetin üstünde tutulan sıcak bir ütüye dokundurulmak suretiyle erimesi sağlanan balmumu da karışıma katılır. Karıştırıldıktan sonra kullanılmaya hazır hale gelmiş olur. Bunun dışında piyasada satılan satılan taş cilaları tarifelerinde belirtildiği şekilde kullanılır.

Uygulaması:cila uygulanacak taşın önce temizlenmesi ve kuru olması gerekir. Böylece hazırlanan yüzeye temiz bir bez üzerine konan cila, içten dışa çizilen dairelerle yedirilerek sürülür. Bir süre sonra yumuşak yünlü bir bezle ve yine dairesel hareketlerle parlatılır.

Ciladan sonra taş oldukça kaygan hale geleceğinden dikkatli yürümek gerekir. Islak bez cilayı matlaştıracığından taşların hergün kuru bezle tozunu almak daha doğru olur.

b. Muşamba Cilası:

Muşamba cilası pratik olarak şöyle bir formülle hazırlanabilir:

1 litre neft

250 gr. parafin

400 gr. balmumu

1 kahve kaşığı dövülmüş reçine

Küçük bir küvete neft, reçine, küçük parçalara bölünmüş parafin ve balmumu konup, içinde sıcak su bulunan diğer bir küvetin içine oturtulur (ancak bu işlemde daha önce parafin ve balmumunun kirliliğini ince bir tabaka halinde keserek çıkarmak gerekir. Aksi halde bu kirliler cilanın rengini bozar). Soğudukça suyu değiştirilerek ve arasına karıştırılarak balmumu ve parafinin erimesi sağlandıktan sonra,eriyik bir kutu veya kavanoza boşaltılır ve donmaya bırakılır. Böylece cila kullanmaya hazır hale gelmiş olur. Hazır muşamba cilaları da tariflerinin belirtildiği şekilde kullanılır.

Uygulaması:uygulama ve parlatma aynen taş cilasında olduğu gibidir.

Cilalanmış muşambaların günlük temizliğinde, tozunun kuru bezle alınıp yünlü bezle parlatılması yeterlidir. Ayrıca, üzerine sivri ayaklı eşya koymamaya, ağır eşyaları muşamba üzerinde sürüyerek çekmemeye dikkat etmek de delinme ve çizilmeyi önlemek bakımından doğru olur.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Haşaratlardan korunma

Ev ve giyim eşyalarımıza,yiyeceklerimize zararlı olan,hastalık ve pislik kaynağı sayılabilen haşaratlardan korunmak için etkisiz kılma yollarını bilmek gereklidir.

Bu zararlı canlılardan korunmayı ise iki şekilde gerçekleştirmek mümkün olabilir.

1. Gereçler yardımı ile:

Haşarat ile olan savaşın ağırlık noktasını gereçler meydana getirmektedir.

a. Piyasada bulunan hazır gereçler:

Bunlar haşarenin cinsine ve özelliğine göre uygun şekilde hazırlanmış olup,toz sıvı veya macun halinde bulunabilir. Tarifelerinin gerektirdiği şekilde ve özenle kullanıldıklarında istenen sonucu kolayca verebilir.

b. Pratik olarak hazırlanabilen gereçler:

Haşaratla savaşmak gerektiğinde birinci derecede piyasada satılmakta olanları kullanmak yerinde olur. Ancak,olanakların elvermediği durumlarda bazı haşarat için etkili olabilecek gereçleri pratik olarak evde hazırlayarak kullanmak veya önlemler almakla mümkündür.

Örneğin:

Hamamböceği için 5-6 adet patates haşlanıp,bir bardak toz şeker ve yarım bardak asit borik ile karıştırılarak ezildikten sonra küçük yuvarlaklar halinde gereken yerlere bırakılabilir. Pire,tahtakurusu,sinek,sivri sinek,hamamböceği gibi haşarat için de sinir sistemlerine etki ederek onları felce uğratan D.D.T yi iki şekilde hazırlamak olanağı vardır.(D.D.T yasaklandığı için tarifler alınmamıştır)